

**А.В. Самойленко,
О.Д. Салюк,
В.Ю. Орищенко,
В.М. Бабенко,
Д.О. Коновалова,
Г.Ю. Крісс**

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ПРОПЕДЕВТИКИ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

*ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»
кафедра терапевтичної стоматології
(зав. – д. мед. н., проф. А.В.Самойленко)*

Ключові слова: кредитно-модульна система навчання, пропедевтика, терапевтична стоматологія, практичні навички
Key words: credit-module teaching system, propedeutics, therapeutic Stomatology, practical skills

Резюме. В статті приведено аналіз учебно-методического обеспечения преподавания пропедевтики терапевтической стоматологии в условиях кредитно-модульной системы.

Summary. The article is devoted to the analysis of methodical provision of Propedeutics of Therapeutic Stomatology teaching according to the Bologne credit-module educational system.

Реформування системи навчання студентів стоматологічних факультетів згідно з вимогами кредитно-модульної системи вимагає зростання ролі професійної підготовки майбутніх лікарів [1,2,4]. Специфіка стоматологічної освіти полягає в тому, що окрім теоретичних знань студентів, необхідне формування відмінних мануальних навичок, оскільки виконання маніпуляцій на обмеженому просторі у порожнині рота вимагає практично ювелірної роботи дрібним інструментом [3]. Основною вимогою стоматологічної освіти є наявність фантомного класу і клінічних баз. Відточувати мануальні навички необхідно на спеціальних фантомах-симуляторах. Тільки повне засвоєння базового набору мануальних навичок у рамках фантомного курсу дає можливість студенту впевнено відчувати себе у клініці при оволодінні технологіями та матеріалами.

Враховуючи надзвичайну важливість підготовки студента до самостійної роботи в поліклініці, курс пропедевтики на кафедрі терапевтичної стоматології був створений з першого року її існування. Одночасно на курсі пропедевтики терапевтичної стоматології мають можливість навчатися 30 студентів. Для кожного студента робоче місце обладнане портативними бормашинами. На жаль, частина обладнання для препарування каріозних порожнин була придбана ще за часів заснування кафедри, у зв'язку з чим постійно виникають проблеми з їх ремонтом через брак запчастин. До того ж нове сучасне устаткування, яким поповнився фантомний курс, значно відрізняється від попереднього ергономічними характеристиками. Але його недостатня кількість не може задовольнити потреби кафедри. При відпрацюванні практичних навичок

кожному студенту надається можливість услід за викладачем самостійно відпрацювати елементи лікарських маніпуляцій на фантомах, препаратах сухих щелеп, моделях щелеп з гіпсу. На жаль, сучасні фантоми та інноваційні системи викладання пропедевтичного курсу коштують дорого. Тому викладачі кафедри докладають значних зусиль для поповнення фантомного курсу необхідними наочними приладами. Матеріально-технічна база постійно поповнюється інструментами, пломбувальними матеріалами, гіпсовими моделями зубів, фантомами щелеп з видаленими зубами, підготовленими робітниками кафедри.

Засновник кафедри професор Григорій Іларіонович Сирота навіть в останні роки свого життя надавав особливого значення методичному забезпеченню навчального процесу на пропедевтичному курсі та особисто проводив практичні заняття. Багаторічні традиції, закладені на кафедрі при організації та проведенні практичних занять на фантомному курсі, підтримуються та примножуються до теперішнього часу. Не випадково й молоді викладачі починають свою педагогічну діяльність на кафедрі з пропедевтичного курсу.

Послідовне відпрацювання практичних навичок на фантомах проводиться й на старших курсах у клініці. Викладачі кафедри, перш ніж допустити студента, магістра, клінічного ординатора, аспіранта до прийому пацієнта з ускладненим карієсом, перевіряють правильне виконання молодим спеціалістом складних ендодонтичних маніпуляцій на фантомі.

Накопичений багаторічний досвід сприяв безболісному гнучкому переходу до навчання згідно з вимогами кредитно-модульної системи (КМС),

що проводиться на кафедрі терапевтичної стоматології з 2010-2011 навчального року.

Викладання фантомного курсу терапевтичної стоматології на цей час проводиться в рамках навчальної дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології» в умовах кредитно-модульної системи згідно з навчальною програмою, затвердженою МОЗ України (2010р.). Відповідно до цієї програми для вивчення пропедевтики терапевтичної стоматології відводиться 135 годин (з них 10 годин – лекційних, 80 – аудиторна і 45 – самостійна позааудиторна робота студентів), 4,5 кредиту. Програма з пропедевтики терапевтичної стоматології структурована в 2 модуля, у тому числі 4 змістовні модуля.

Теперішня навчальна програма порівняно з попередньою містить певні корективи, а саме: замість одного практичного заняття на вивчення будови зуба, особливо анатомо-топографічних особливостей порожнини зубів, відводиться чотири заняття. Це пов'язано з вимогами надбання студентами знань сучасної реставраційної стоматології та ендодонтичних втручань. Поряд з істотним підвищенням вимог до рівня і якості знань студентів відкрито простір для вияву й розвитку здібностей та можливостей кожного з них. З метою оптимізації процесу навчання, студентам для самостійної роботи пропонується виліпити з пластиліну зуби з урахуванням їх анатомічних особливостей будови, відновити в розрізі топографічні особливості будови порожнини зуба. Це сприяє формуванню у студентів більш чіткого об'ємного уявлення про будову зубів. Відповідно вдосконалюються навчальні методики з питань естетичного моделювання та реставрації зубів, а саме покрокове навчання формоутворення коронкової частини зубів з урахуванням їх форми, кольору та функціональних характеристик. Створені мультимедійні презентації з питань використання інноваційних технологій. Це дозволить підвищити рівень та якість підготовки студентів з питань гармонічного відновлення форми і функції зубо-щелепного апарату та застосовувати в подальшому отримані знання в клінічній практиці.

Позитивним, на наш погляд, є створення методичних вказівок для самостійної аудиторної та позааудиторної роботи студентів. На початку кожної методичної рекомендації практичного заняття наведена структура модулів, перелік контрольних питань та практичних навичок, опанування якими є необхідним для повноцінного засвоєння теми. У теоретичній частині позааудиторної самостійної роботи студент повинен

висвітлити основні питання теми, створити тематичні рисунки та схеми.

На початку заняття викладач проводить тестування з використанням тестів, складених викладачами кафедри, та обов'язково якірними тестами у форматі МЛП «Крок-2». На другому етапі заняття перевіряється ступінь володіння студентом обсягом теоретичного матеріалу за темою заняття. Усне опитування надає студенту можливість навчитися правильно формулювати свої думки. Це, з одного боку, сприяє послідовному формуванню у студента клінічного мислення, необхідного йому протягом подальших років навчання та в майбутній роботі лікаря. А з іншого – спроба студента віртуально уявити та розповісти методику виконання певної практичної навички приведе до усвідомленого виконання ним цієї маніпуляції на фантомі згідно з заданим алгоритмом. Під час аудиторної самостійної роботи студенти на фантомах відпрацьовують практичні навички для підтвердження повноцінного засвоєння теми. Наприкінці кожного практичного заняття викладач підраховує інтегративну оцінку успішності студента на занятті. Вона складається з трьох компонентів: результатів тестування, усного опитування та практичної роботи на фантомах, що підвищує об'єктивність та допомагає стандартизувати оцінювання. Для об'єктивності контролю знань студентів до проведення модуля залучаються досвідчені викладачі та доценти кафедри.

Використання ширшої шкали оцінки знань та практичних вмінь при навчанні за КМС стимулює виконання індивідуальних завдань. На нашій кафедрі впроваджено, крім реферативних повідомлень та виготовлення моделей зубів різних груп, проведення студентами мультимедійних презентацій. Індивідуальна самостійна робота виступає як спосіб залучення найбільш талановитих студентів до виконання дослідницької роботи в студентському науковому гуртку кафедри з подальшою підготовкою доповідей на наукову конференцію.

Враховуючи невелику кількість навчальних годин, відведених на вивчення складного та важливого розділу ендодонтії, на кафедрі застосовуються фантоми з видаленими зубами для відпрацювання практичних маніпуляцій у кореневих каналах зуба протягом всього періоду навчання студента в клінічних умовах. Співробітниками кафедри оформлена і впроваджується в навчальному процесі раціоналізаторська пропозиція «Фантом коронкової і кореневої пульпи зуба при різних її станах» [5].

Для засвоєння програмного матеріалу з фантомного курсу на кафедрі терапевтичної стоматології готується до друку I частина навчально-методичного посібника, який повністю відповідає вимогам кредитно-модульної системи і суттєво допоможе в підготовці до практичних занять як вітчизняним, так і іноземним студентам.

Таким чином, вдосконалення вищої медичної освіти має велику практичну значущість, оскільки якість спеціалістів ще не досягла рівня реальних вимог, які існують у сфері професійної діяльності лікаря-стоматолога. Використання рейтингової системи оцінки знань студентів-стоматологів відповідає основним тенденціям організації навчального процесу в медичних

вищих навчальних закладах економічно розвинених країн світу і буде сприяти інтеграції до єдиного міжнародного освітянського простору. Пропедевтика терапевтичної стоматології є окремою дисципліною, за своєю сутністю тим предметом, при вивченні якого відпрацьовуються всі практичні навички, які студент буде використовувати протягом наступних років навчання в академії. Впровадження КМС організації навчального процесу позитивно вплинуло на результат засвоєння студентами практичного курсу. Вона стимулює студентів активніше працювати самостійно, відпрацьовувати низку практичних навичок, обов'язкових для своєчасного складання підсумкового модуля.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончаров С.М. Кредитно-модульна система організації навчального процесу: методичні аспекти : монографія / С.М. Гончаров, В.А. Гурін.-Рівне: НУВГП, 2008. – 626 с.

2. Ждан В.М. Підготовка стоматологів в Україні і Болонський процес/ В.М. Ждан, В.М. Бобирьов, О.В. Шешукова // Медична освіта. – 2007. – № 2. – С.37-39.

3. Косенко К.М. Методичні аспекти формування у студента-стоматолога практичних навичок та умінь /

К.М. Косенко // Вісник стоматології. – 2006. - №3. – С.89-90.

4. Медична освіта в Україні / Ю.В.Поляченко, В.Г. Передерій, О.П. Волосовець [та ін.]. – К.:Книга плюс, 2005. – 383 с.

5. Рац. предложение Фантом коронковой и корневой пульпы при различном ее состоянии / В.В. Миронова, О.Д. Салюк. - №27/93 от 13.12.1993 г.

